

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 11498
Tarih: 16.04.2025

10/2631

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

TBMM, yürütmenin yasama tarafından soru önergeleri aracılığıyla denetlenmesi mekanizmasının yeteri ölçüde etkin kullanılamaması ve yasama organının denetim yetkisinin fiilen sınırlandırılmış olması durumuyla karşı karşıyadır. Halkın talep ve beklentilerine yönelik politika ve programları siyasal anlamda uygulamakla yükümlü olan yürütmenin bu sorumluluklarını ne derecede yerine getirdiğinin kontrolü ve elde edilecek sonuçlara göre gerekli düzenlemelerin yapılması konularının tüm yönleriyle araştırılması ve açıklığa kavuşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 115'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması gereğini arz ve teklif ederiz.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Kamu idaresinde verilen her bir yetkinin sınırlarının iyi tanımlanması ve yetki kullanımının tanımlanan sınırlar içinde yapılıp yapılmadığının denetlenmesi temel bir prensip olarak kabul edilmektedir. Bu prensibin amacının yürütmenin keyfi uygulamalardan uzak bir yönetim sergilemesinin garanti altına almak istenmesidir.

Bilindiği gibi parlamentoların temel görevi yasa yapmaktır. Ancak parlamentolar, diğer devlet kuvvetlerine göre en geniş temsil yetkisine sahip organlardır. Bunun yanı sıra yasa yapmanın dışında da birçok başka işleve sahip olan parlamentonun yasamadan sonra gelen ve aynı zamanda yasama işlevini destekleyen diğer bir önemli görevi ise yürütme yetkisini kullanan organların iş ve işlemlerinde üzerinde halk adına denetim yapmaktır

Yasama organının yürütme üzerindeki siyasi denetimi, Türkiye Cumhuriyeti'nin mevcut devlet yönetim sisteminin en önemli mekanizmalarından biridir. Bu denetim yoluyla yürütme organının kontrolsüz gidişinin, halk adına kontrol altına alınmak istenmesi amaçlanmaktadır. Yürütme üzerindeki kontrolün seçim dönemlerine bırakılmayıp sürekli olması, yürütme organını faaliyeti süresince daha sorumlu davranmaya mecbur kılmayı amaçlamaktadır.

Yasamanın yürütme üzerindeki denetim yetkisi ile ilgili olarak anayasamızın 98. Maddesinin birinci ve beşinci fıkralarında sırasıyla *“Türkiye Büyük Millet Meclisi; Meclis araştırması, genel görüşme, Meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanır.”* ve *“Yazılı soru, yazılı olarak en geç onbeş gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.”* ifadeleri yer almaktadır.

Anayasadan kaynağını alan bir uygulama olarak TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddesinde de yasamanın yürütme üzerindeki denetim araçlarından biri olarak Soru Önergeleri uygulamasına yer verilmiştir.

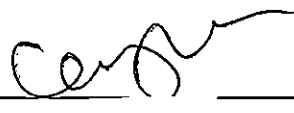
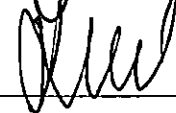
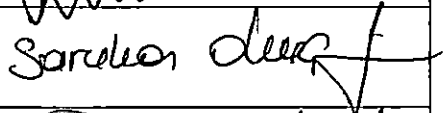
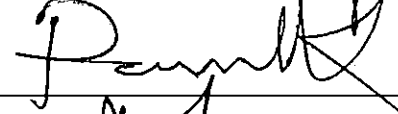
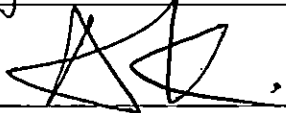
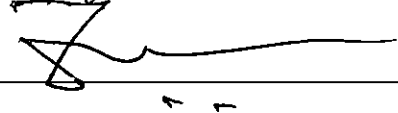
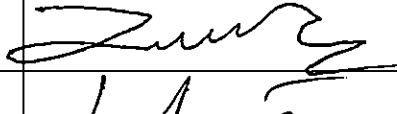
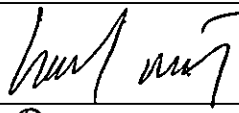
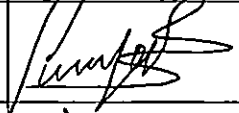
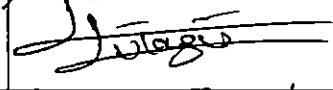
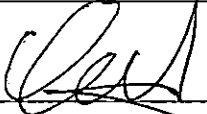
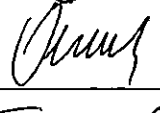
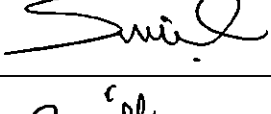
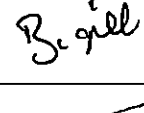
Anayasada ve TBMM İçtüzüğü'nde açık hüküm bulunmasına ve yanıt verme süresi net bir şekilde ifade edilmiş olmasına karşın, bakanların yanıtlaması istemiyle milletvekilleri tarafından TBMM Başkanlığına sunulan yazılı soru önergelerine muhatap olan bakanlıkların bu önergelere hem çok düşük oranda yanıt verdikleri hem de verilen yanıtların büyük bir çoğunluğunun baştan savma ve sorulan soruların yanıtı olmaktan uzak olduğu görülmektedir.

TBMM'nin internet sitesinde de yer alan bilgiler incelendiğinde son yasama döneminde tüm bakanlara yönelik verilen soru önergelerinin tamamına Anayasal süre içinde yanıt verme oranı sadece yüzde 14,8'da kalmıştır. Soru Önergelerine anayasal süre içinde yanıt verme oranının bazı bakanlıklar için çok daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Soru Önergelerine yanıt verme oranlarının bulunduğu aşağıdaki liste incelendiğinde mevcut

bakanların meclisin denetim yetkisinin gereğine ve anayasanın amir hükümlerine ne derecede uygun hareket ettiklerini değerlendirmek açısından dikkat çekici bilgiler içermektedir.

<u>Bakanlık Adı</u>	<u>Anayasal Süre İçinde Yanıt Verme Oranı</u>
Çevre, Şehircilik ve İk. Değ. Bakanı	Yüzde 1,6
Kültür ve Turizm Bakanı	Yüzde 2,9
Ticaret Bakanı	Yüzde 5,0
İçişleri Bakanı	Yüzde 5,4
Gençlik ve Spor Bakanı	Yüzde 7,0
Adalet Bakanı	Yüzde 8,4
Dışişleri Bakanı	Yüzde 9,5
Sağlık Bakanı	Yüzde 9,6
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Yüzde 12,5
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı	Yüzde 14,2
Hazine ve maliye Bakanı	Yüzde 15,6
Milli Eğitim Bakanı	Yüzde 15,9
Tarım ve Orman Bakanı	Yüzde 16,1
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Yüzde 22,7
Ulaştırma Bakanı	Yüzde 26,6
Milli Savunma Bakanı	Yüzde 34,2
Sanayi ve Teknoloji Bakanı	Yüzde 37,4

Yasamanın yürütme üzerindeki denetim mekanizmalarının etkin kullanılmasını sağlamak, bu konudaki sorunları ortaya çıkarmak, aynı zamanda TBMM'nin işlevini gereği gibi yerine getirmesini sağlamaya dönük öneriler geliştirmek amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması gereği oluşmuştur

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	